

Skatteutskottets betänkande

1984/85:42

om mervärdeskattefrågor

Sammanfattning

Utskottet tar i betänkandet upp elva under den allmänna motionstiden väckta motioner med anknytning till mervärdeskatten. Bl. a. behandlas frågor om filmproducenters skattskyldighet, mervärdeskatten vid återtagande av avbetalningsgods, mervärdeskatten vid offentlig upphandling samt räntegottgörelse vid restitution av mervärdeskatt. Utskottet avstyrker samtliga motioner.

En gemensam borgerlig reservation har avgivits beträffande mervärdeskatten vid offentlig upphandling.

Motionerna

1984/85:377 av Lennart Brunander (c) och Rune Torwald (c)

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen kontaktar övriga nordiska länder för att få en ändring till stånd av den lag som förhindrar mervärdeskattefri försäljning på nordiska flygplatser.

1984/85:553 (jfr 552) av Eva Hjelmström (vpk)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kulturprodukter som film, böcker m. m. som införs i landet för utställningar, festivaler och andra kulturevenemang generellt bör undantas från tull och mervärdeskatt.

1984/85:575 av Jan Hyttring m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att turistbroschyrer som utges på främmande språk och som är avsedda för spridning utomlands skall vara befriade från mervärdeskatt.

1984/85:1203 av Nic Grönvall (m)

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag om obligatorisk registreringsavgift vid ägarregistrering av begagnade bilar och att regeringen i samband därmed framlägger förslag om upphävande av mervärdeskatt vid försäljning av begagnade bilar.

1984/85:1212 av Marianne Karlsson (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att 49 § lagen om mervärdeskatt (1968:430) skall ha följande lydelse:

Överstiger — — — — — stycket.

Överstiger — — — — — beloppet.

Det — — — — — mycket.

Står — — — — — löneavgift.

Fordran — — — — — utmätas.

I övrigt gäller uppbördslagens (1953:272) bestämmelser om restitution av skatt. *samt såvitt avser skattskyldig för mycket debiterat och inbetalt belopp som restitueras även ränta*, i tillämpliga delar beträffande återbetalning av mervärdesskatt.

1984/85:1583 av Lars Ahlström (m) och Ingrid Sundberg (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om rätt att avräkna ingående mervärdesskatt vid export av konstnärlig film.

1984/85:1595 av Ove Eriksson (m) och Anders Andersson (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anholder om förslag om ändring av reglerna för mervärdesskatt för offentlig myndighet så att den fria konkurrensen mellan privat och offentlig verksamhet inte hindras.

1984/85:1614 av Wiggo Komstedt (m)

såvitt avser yrkande

2. att riksdagen hos regeringen anholder att företag som försålt motorfordon och efter köparens konkurs återtagit detta tillåts att vid förnyad försäljning av fordonet få restitution av mervärdesskatteandelen på den tidigare köparens resterande skuld på fordonet, i enlighet med vad i motionen angivits.

1984/85:1627 av Bengt Silfverstrand (s) och Gunnar Nilsson i Eslöv (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam översyn av gällande mervärdesskatteregler vid kommunal egenregiverksamhet kontra utlämnande på entreprenad.

1984/85:1643 av Lars Werner m. fl. (vpk)

såvitt avser yrkande

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om fullständigt slopande av mervärdesskatten på livsmedel i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85:2354 av Lars Ahlström (m) och Sten Svensson (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anholder om ändring av mervärdesskattereglerna vid offentlig upphandling så att de ej förhindrar fri konkurrens och ej bidrar till ökad offentlig egenregiverksamhet.

Gällande rätt m. m.

Flygplatsbutiker

I samband med en nordisk överenskommelse år 1980 om gränshandeln mellan Danmark, Norge, Finland och Sverige infördes ett förbud mot skattefri försäljning på flygplatser med undantag av den försäljning som

bedrivs i s. k. exportbutiker. Förbudet tog sig uttryck i en bestämmelse i anvisningarna till en ny 2 a § mervärdesskattelagen (1968:430). ML, vari föreskrevs att leverans av vara från annat försäljningsställe på flyplats än exportbutik skall anses ha skett inom landet. I utskottets betänkande 1979/80:19 betonades att regleringen av flygplatsförsäljningen inte berodde på några svenska önskemål utan på att de övriga nordiska länderna ställt förbudet mot skattefri försäljning som ett oavvisligt krav för att tillmötesgå de svenska önskemålen beträffande gränshandeln. Med hänsyn till fördelarna med att få överenskommelsen till stånd ville utskottet inte motsätta sig att den fullföljdes även i den delen som avsåg det nämnda förbudet.

Sedan förbudet infördes har utskottet vid flera tillfällen behandlat frågan om att upphäva förbudet. Senast en motion med ett sådant yrkande behandlades – det skedde under våren 1984 – anförde utskottet (SkU 1983/84:44):

Utskottet vill erinra om att det aktuella förbudet mot skattefri försäljning på flygplatser ingår som en del i en överenskommelse från år 1980 mellan de nordiska länderna om gränshandeln och övrig försäljning inom Norden. Av ett frågesvar som finansministern lämnade riksdagen i höstas framgår att man tidigare under året väckt frågan om en ändring av överenskommelsen så att mervärdesskattefri försäljning skulle bli tillåten på flygplatserna men att enighet inte kunnat nås om en sådan ändring. Enligt vad utskottet erfarit övervägs inom regeringen att på nytt i lämpligt sammanhang ta upp frågan på det nordiska planet. Någon särskild framställning härom från riksdagens sida är därför enligt utskottet inte påkallad, och utskottet avstyrker följaktligen motionen.

Mervärdesskatt och tull vid införsel av vissa varor för kulturella ändamål m. m.

I 58 § ML föreskrivs att mervärdesskatt skall erläggas till tullmyndighet när skattepliktig vara införs till landet och att tullagen (1973:670), TL, gäller i fråga om skatten om regeringen inte föreskriver annat.

Enligt 2 § TL skall vara som införs till tullområdet förtullas. Vid förtullning tar tullmyndigheten ut tull, skatt och annan införselavgift. I vissa fall får dock varor införas utan att förtullas, bl. a. varor som innehas med temporär tullfrihet. Enligt 40 § tullkungörelsen (1973:1014), TK, skall temporär tullfrihet medges bl. a. för vara som införs för tillfälligt bruk vid teaterföreställning eller vid kongress, officiell festlighet, idrottstävling eller liknande arrangemang av internationell karaktär. Temporär tullfrihet medges också för varor som är avsedda för utställning eller mäsas.

Enligt 11 § tullförordningen (1973:979) får regeringen medge tullfrihet för bl. a. vara för kulturellt ändamål. I kraft härav har tullfrihet medgivits för bl. a. film, diapositiv, grammofonskivor och liknande åskådnings- eller ljudåtergivningsmateriel, om materielen förtullas för institution eller sammanslutning för undervisning, vetenskap eller kultur och skall användas

uteslutande i dess undervisningsverksamhet eller vetenskapliga eller kulturella verksamhet, eller om varan i annat fall visas vara avsedd för undervisningsändamål eller för vetenskapligt eller kulturellt ändamål och är av undervisningskaraktär av vetenskaplig eller kulturell karaktär (28 § TK). Enligt 1 § kungörelsen (1973:1015) om frihet från införselavgift utgår för sådana varor ej heller skatt eller annan införselavgift.

Film

Enligt 7 § fjärde stycket ML skall visningsrätt eller annan rätt till kinematografisk film som avser reklam eller information omfattas av skatteplikten till mervärdesskatt. Annan film faller utanför mervärdesskatten. Beskattningen sker i form av ingående skatt på framställningskostnaderna. I den proposition som lag till grund för ML anförde departementschefen följande angående dessa bestämmelser (prop. 1968:100 s. 112):

Med generellt undantag från skatteplikt för nöjesområdet bör följa, att upplåtelse av visningsrätt till kinematografisk film i princip anses som inte skattepliktig transaktion. Skatt skall då inte utgå på de s. k. filmhyror, som erläggs av biograferna och andra som visar film. Detta bör gälla oavsett filmens art. Dock anser jag i likhet med utredningen, att skatt skall utgå på reklamfilm och jämförliga filmer, när sådan film tillhandahålls beställaren. Skatt på sådana filmer bör utgå även om tillhandahållandet formellt har karaktär av upplåtelse av visningsrätten till den beställda filmen. Skatteplikt i dessa fall medför givetvis rätt till avdrag för ingående skatt som faller på inspelning m.m. av dessa filmer.

Turistbroschyrer

Under våren 1984 behandlade utskottet en motion om befrielse från mervärdesskatt för turistbroschyrer på främmande språk avsedda för spridning utomlands. I sitt av riksdagen godkända betänkande (1983/84:44) anförde utskottet:

Utskottet vill peka på att en leverans till utlandet av broschyrer liksom andra varor är att hänföra till export. För en sådan leverans utgår följaktligen ingen mervärdesskatt, men om leveransen görs av ett tryckeri eller annan som är skattskyldig för mervärdesskatt föreligger enligt vanliga regler avdragsrätt för den ingående skatten. Om däremot upphandlingen av broschyrerna sker i Sverige av någon som inte är skattskyldig, t. ex. en sådan turistorganisation som motionärerna nämner, saknas möjligheter till kompensafion för den mervärdesskatt som belastar förvärvet av varorna. Detta gäller såväl om leverantören är svensk som om upphandlingen sker genom import och är en naturlig följd av mervärdesskattens konstruktion. Enligt utskottet är det vidare av värde från likformighets- och neutralitetssynpunkt att beskattningen har en i princip generell utformning. De skäl motionärerna åberopat motiverar inte ett avsteg härifrån. Utskottet avstyrker därför motionen.

Begagnade fordon

Fr. o. m. den 1 juli 1979 upphävdes bestämmelsen om undantag från skatteplikt för begagnad personbil och begagnad motorcykel. Mervärdeskatt skall således redovisas vid yrkesmässig omsättning av såväl nya som begagnade personbilar och motorcyklar. Vidare infördes en generell rätt till avdrag för ingående mervärdeskatt på alla förvärv i verksamhet som avser yrkesmässig försäljning eller uthyrning av personbilar eller motorcyklar med undantag av sådana fordon som förvärvas för privat bruk. Köpare som bedriver yrkesmässig försäljning eller uthyrning av personbilar har dessutom fått rätt till avdrag för s. k. fiktiv skatt vid förvärv från säljare som inte är skattskyldiga för omsättningen. Härigenom blir endast mervärdet – handelsvinsten – beskattat.

Motivet för 1979 års riksdagsbeslut att införa mervärdeskatt på begagnade fordon och samtidigt medge avdrag för fiktiv skatt vid förvärv av sådana fordon var att man ville undanröja de kontrollproblem som det dittillsvarande undantaget från skatteplikten för sådana fordon hade medfört. Syftet var dessutom att skapa neutralitet mellan de olika verksamhetsformerna inom bilhandeln och bättre förutsättningar att komma till rätta med den "svarta" bilhandeln (prop. 1978/79:141 s. 70 ff., SkU 1978/79:52 s. 42 ff.).

Vid 1982/83 års riksmöte avstyrkte utskottet en motion vari yrkades en omprövning av mervärdeskatten på begagnade bilar (SkU 1982/83:43). Riksdagen godkände betänkandet.

Mervärdeskatt på mat

Frågan om att slopa mervärdeskatten på mat har under en lång följd av år prövats av skatteutskottet, ofta upprepade gånger under ett och samma riksmöte. Regelmässigt har yrkanden härom framställts av vpk, men övriga riksdagspartier har motsatt sig en sådan skattedifferentiering.

Som ett resultat av riksdagens behandling under hösten 1982 av ett regeringsförslag om höjning av mervärdeskatten tillsattes i januari 1983 en parlamentarisk kommitté med företrädare för samtliga riksdagspartier och med uppdrag att utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av att helt eller delvis befria livsmedel från mervärdeskatt. Utredningen avvisade tanken på en sådan skattedifferentiering (SOU 1983:54). Bortsett från vpk-ledamoten i kommittén var detta ställningstagande enhälligt.

Vid utskottets behandling av en härefter väckt vpk-motion med yrkande om befrielse från mervärdeskatt på livsmedel anfördes följande (SkU 1983/84:44 s. 14–15):

Vid sin ingående prövning av de argument som kunde anföras för och emot en befrielse av mervärdeskatt på livsmedel fann kommittén att ett utbyte av livsmedelssubventionerna mot en sänkt mervärdeskatt på livsmedel skulle innebära en omfördelning till barnfamiljernas och låginkomsttagarnas nackdel, att såväl subventionerna på vissa baslivsmedel som mer direkta

åtgärder riktade till utsatta grupper var överlägset effektivare när det gällde att förbättra barnfamiljernas och låginkomsttagarnas ekonomiska situation än en differentiering av mervärdeskatten, att en sänkt eller slopad mervärdeskatt på livsmedel, sett som en isolerad åtgärd och räknat i absoluta belopp, främst skulle komma höginkomsttagarna till del, att barnfamiljer med en disponibel inkomst under 75 000 kr. per år skulle missgynnas av en momsbefrielse både relativt och i absoluta belopp jämfört med hushåll med samma inkomst men utan barn och att ett system med olika mervärdeskatt på livsmedel och övriga varor och tjänster skulle skapa betydande administrativa problem och kostnadsökningar inom såväl statsförvaltningen som näringslivet, försvåra skattekontrollen och öppna nya möjligheter till skattefusk.

Även skatteutskottet ställer sig bakom kommitténs ställningstagande. Av utredningen framgår f. ö. också att ett borttagande av mervärdeskatten på samtliga livsmedel utom spritdrycker, vin, starköl och tobaksvaror skulle medföra ett skattebortfall för statsverket om ca 15 miljarder kronor eller nödvändiggöra en höjning av mervärdeskattepåslaget från 23,46 till ca 35 %.

Utredningen bestyrker således den uppfattning riksdagen under en följd av år gett uttryck åt, nämligen att skattetekniska och statsfinansiella skäl med betydande styrka talar mot en differentierad mervärdeskatt i enlighet med vpk-förslaget. Utredningen har dessutom enligt utskottets mening bevisat att ett undantagande av livsmedel från mervärdeskatt skulle leda till effekter som är fördelningspolitiskt förkastliga. Därmed har vpk:s huvudargument i sammanhanget förfallit.

Utskottet avstyrker följaktligen motionen.

Riksdagen godkände betänkandet.

Återtagande av vara som sålts på kredit mot avbetalning

Den tidigare möjligheten till kontantmässig redovisning av mervärdeskatt vid avbetalningshandel med varor som sålts med förbehåll om återtaganderätt slopades fr. o. m. den 1 mars 1984 i samband med den slutliga avvecklingen av kontantmetoden. Vid en sådan försäljning inträder numera redovisningsskyldighet för säljaren för den redovisningsperiod faktura har utställts eller borde ha utställts enligt god redovisningssed.

När en vara återtas enligt konsumentkreditlagen (1977:981) eller enligt lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl. betraktas detta som sista ledet i den ursprungliga försäljningen. Återtagandet innebär alltså inte någon omsättning i mervärdeskattesammanhang. Vid återtagande av en vara som levererats den 1 mars 1984 eller senare får säljaren göra avdrag för den andel av mervärdeskatten som belöper på värdet av den återtagna varan om det kan visas att köparen helt saknar rätt till avdrag för ingående skatt för den inköpta varan. Ett återtagande av vara från en köpare som haft rätt till avdrag för ingående skatt berör inte skatteredovisningen hos vare sig säljaren eller köparen.

De nyssnämnda reglerna infördes genom beslut hösten 1983 (SFS 1983:1052; prop. 1983/84:75, SkU 1983/84:19). Motivet var i huvudsak att komma till rätta med vissa avarter inom avbetalningshandeln som de tidigare

särbestämmelserna gett upphov till samt att åstadkomma konkurrensneutralitet gentemot annan kredithandel med bokföringsmässig skatteredovisning. Dessutom ansågs de nya reglerna innebära redovisningstekniska och kontrollmässiga fördelar.

Som en följd av den nya lagstiftningen har RSV meddelat nya anvisningar på detta område (RSV Im 1984:2). Härav framgår att en återtagen vara, vid den avräkning som sker mellan säljare och köpare vid återtagandet, bör värderas exkl. mervärdeskatt när återtagandet sker från en redovisningskyldig som haft rätt till avdrag för ingående skatt för inköpet. Sker återtagandet från någon som inte haft rätt till avdrag för ingående skatt bör den återtagna varan värderas inkl. mervärdeskatt. Detta gäller även när ett finansieringsföretag återtar varan.

Om säljaren efter återtagandet fortfarande har en fordran på köparen och det konstateras att denna fordran är förlorad, har säljaren rätt till avdrag för skatten på det förlorade beloppet.

Offentlig upphandling

Verksamhet som bedrivs av stat eller kommun (även landstingskommun) för att tillgodose eget behov är skattepliktig om den drivs i bolagsform eller liknande (t. ex. ekonomisk förening). Vidare medför statlig eller kommunal verksamhet som bedrivs på annat sätt än i bolagsform (dvs. bl. a. såsom myndighet, förvaltning, institution eller verksform) skattskyldighet när den avser utåtriktad verksamhet men däremot inte när den avser statens eller kommunens egna behov.

Omsättning mellan olika statliga verk eller institutioner räknas som inåtriktad och anses avse egna behov. Med hänsyn till konkurrensneutraliteten i förhållande till enskilda näringsidkare har emellertid föreskrivits i upphandlingskungörelsen att man vid statlig upphandling skall ta hänsyn till att leverans från annan statlig myndighet eller förvaltning inte beläggs med mervärdeskatt. Upphandlingskungörelsen gäller dock inte för kommunerna.

Omsättning som sker mellan stat och kommun eller mellan olika kommuner räknas vanligen som utåtriktad verksamhet. Dock anses verksamhet som bedrivs i form av ekonomiskt samgäende mellan staten och en kommun eller mellan olika kommuner för visst gemensamt ändamål inte som yrkesmässigt bedriven.

Med hänsyn till konkurrensen mellan enskilda tvätterier och i offentlig regi drivna tvätterier utgår endast reducerad mervärdeskatt (60 %) när ett tvätteri utför tvätt av textilt gods eller tvätt i förening med uthyrning av det textila godset åt stat eller kommun (SFS 1979:1190; prop. 1979/80:57; SkU 1979/80:19).

Mervärdeskatteutredningen (Fi 1971:05) har tidigare aviserat en kartläggning av den kommunala verksamhet där mervärdeskatten kan snedvrida konkurrensförhållandena.

Ränta vid restitution av mervärdeskatt

Bestämmelsen om återbetalning av mervärdeskatt återfinns i 49 § ML. För olika fall föreskriver paragrafen att länsstyrelsen skall återbetala skatt. Bl. a. gäller att länsstyrelsen skall återbetala det överskjutande beloppet när den skatt som en skattskyldig har betalat för viss redovisningsperiod överstiger skatten enligt beslut om fastställelse av skatt. Vidare skall uppbördslagens bestämmelser om restitution av skatt i tillämpliga delar gälla beträffande återbetalning av mervärdeskatt. Enligt ett regeringsrättsavgörande (R75 1:49) är dock inte uppbördslagens bestämmelser om ränta tillämpliga vid restitution av mervärdeskatt. Någon ränta utgår således inte på det återbetalade beloppet.

Utskottet

Flygplatsbutiker

I motion 377 av Lennart Brunander och Rune Torwald (båda c) yrkas att regeringen kontaktar övriga länder för att få till stånd lättnader i förbudet mot skattefri försäljning på nordiska flygplatser. Motionärerna kritiserar det förhållandet att butiker som är belägna i flygplatsernas transithallar inte kan erbjuda utomnordiska besökare möjlighet att göra mervärdeskattefria inköp, vilket är möjligt i andra butiker.

Som framgår av den nyssnämnda redogörelsen har utskottet tidigare ställt sig positiv till tanken att genom förhandlingar söka åstadkomma lättnader i förbudet, om detta låter sig göra utan att det nordiska gränshandelsavtalet äventyras. Enligt vad utskottet erfarit har man under hösten och vintern från svensk sida tagit upp frågan med övriga nordiska länder men utan nämnvärt resultat. Utskottet förutsätter att man på nytt och i lämpligt sammanhang aktualiserar frågan på det nordiska planet. Eftersom frågan är föremål för regeringens uppmärksamhet är någon särskild framställning från riksdagens sida enligt utskottet inte påkallad, och utskottet avstyrker följaktligen motionen.

Mervärdeskatt och tull vid införsel av vissa varor för kulturella ändamål m. m.

Eva Hjelmström (vpk) begär i motion 553 – med hänvisning till motion 552 – att riksdagen uttalar att kulturprodukter som införs till landet för utställningar, festivaler och andra kulturevenemang generellt bör undantas från mervärdeskatt och tull. Härigenom skulle man enligt motionären undvika att staten tar ut mer i form av tull och mervärdeskatt än de statliga bidrag som utgår i dessa sammanhang.

Enligt utskottets uppfattning ger gällande bestämmelser – en redogörelse

här om återfinns i inledningen till detta betänkande – fullgoda möjligheter till tullfrihet resp. temporär tullfrihet för filmer m. m. som införs till landet för att användas i kulturella sammanhang. Som också framgår av den nämnda redogörelsen utgår i dessa fall inte heller någon mervärdesskatt. Av motiveringen till yrkandet torde framgå att motionen aktualiserats av ett enskilt fall som – enligt vad utskottet erfarit – ännu inte avgjorts i högre instans. Vad som förekommit i detta ärende påkallar enligt utskottets uppfattning inte ändringar i nuvarande regler. På grund härav avstyrker utskottet motionen.

Export av konstnärlig film

I motion 1583 av Lars Ahlström och Ingrid Sundberg (båda m) yrkas att ingående mervärdesskatt skall kunna avräknas vid export av konstnärlig film. Motionärerna jämför med reklamfilm, där filmproducenten kan avräkna ingående mervärdesskatt vid försäljning av filmen. De hävdar att det finns en efterfrågan utomlands på svenska naturfilmer, och det är enligt deras mening angeläget att undvika att belasta exporten härav med kostnader.

Enligt vad utskottet erfarit avser mervärdesskatteutredningen att i ett kommande betänkande ta upp frågor som rör beskattningen av filmproduktion. Utskottet förutsätter att även den fråga som motionärerna aktualiserat tas upp i detta sammanhang och avstyrker i avvaktan på utredningens förslag motionen.

Turistbroschyrer

Jan Hyttring m. fl. (c) yrkar i motion 575 att mervärdesskatten slopas på turistbroschyrer på främmande språk, avsedda för spridning utomlands. Enligt motionärerna anlitar regionala turistorgan och kommunala turistbyråer ofta tryckerier utomlands beroende på att dessa kan erbjuda priser som understiger de svenska med ett belopp som motsvarar mervärdesskatten. De anser att den förordade åtgärden skulle bidra till att stärka sysselsättningen i svenska tryckerier som har ett lågt kapacitetsutnyttjande.

Utskottet har tidigare avstyrkt ett liknande motionsyrkande med hänsyn till att ett sådant avsteg från beskattningens generella utformning på detta område inte kan anses motiverat. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker motionen.

Begagnade fordon

Nic Grönvall (m) yrkar i motion 1203 att mervärdesskatten vid försäljning av begagnade bilar slopas. Motionären anser att mervärdesskattereglerna medfört att handeln med begagnade bilar i stor utsträckning kommit att konstrueras som försäljning mellan enskilda bilägare. Han anser att en

obligatorisk registreringsavgift vid äganderättsöverlåtelsen av en begagnad bil skulle vara att föredra.

Motivet bakom 1979 års riksdagsbeslut att införa mervärdeskatt på begagnade fordon och samtidigt införa rätt till avdrag för fiktiv skatt vid förvärv av sådana fordon var att man ville undanröja de kontrollproblem som det dittillsvarande undantaget från skatteplikten för sådana fordon hade medfört, bl. a. därigenom att många bilförsäljare fick en blandad verksamhet, dvs. till en del skattepliktig och till en del skattefri. Syftet var dessutom att skapa neutralitet mellan de olika verksamhetsformerna inom bilhandeln och bättre förutsättningar att komma till rätta med den svarta bilhandeln. Såvitt utskottet kan bedöma har dessa syftemål med lagstiftningen i huvudsak tillgodosetts, och utskottet finner därför inte skäl att förorda ändringar av reglerna. Utskottet avstyrker följaktligen motionen.

Mervärdeskatt på mat

Vänsterpartiet kommunisterna återkommer i motion 1643 med ett yrkande om befrielse från mervärdeskatt på livsmedel. Yrkandet motiveras, nu liksom tidigare, med att mervärdeskatten på livsmedel i särskilt hög grad belastar låginkomsthushåll, som enligt motionärernas mening måste lägga en större andel av sina utgifter på matinköp.

Utskottet har under årens lopp vid upprepade tillfällen, ofta flera gånger under ett och samma riksmöte, avstyrkt yrkanden av samma innebörd som det nu aktuella. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att yrkandet av bl. a. statsfinansiella och fördelningspolitiska skäl inte bör bifallas och avstyrker således motionen i denna del.

Återtagande av varor

I motion 1614 yrkar Wiggo Komstedt (m) att företag som försålt motorfordon med återtaganderätt och efter köparens konkurs återtagit fordonet skall, vid förnyad försäljning av fordonet, få restitution av mervärdeskatteandelen på den tidigare köparens resterande skuld på fordonet. Motionären gör gällande att det säljande företaget inte har rätt till avräkning om återtagandet sker i samband med konkurs utan endast i andra fall. Denna ordning innebär enligt motionären att seriöst arbetande återförsäljare i bilbranschen drabbas av stora förluster.

Utskottet vill till en början hänvisa till den inledningsvis lämnade översikten över gällande rätt på detta område. Härav framgår att reglerna i mervärdeskattelagen inte gör någon skillnad på om köparen i här avsedda fall är försatt i konkurs eller ej. Däremot stadgas att avdrag vid ett återtagande normalt får göras av säljaren endast om köparen helt saknat rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till dennes förvärv av varan (15 § ML). Detta stadgande, som gäller fr.o.m. den 1 mars 1984, infördes sedan

skatteutskottet – som i denna del var enigt – tillstyrkt motsvarande förslag i propositionen. Bestämmelsen utgör ett led i den övergång till en konkurrensneutral redovisning av mervärdeskatten som bl. a. inneburit att kontantredovisningen helt slopats och att en leverans på avbetalning numera medför omedelbar redovisningsskyldighet för säljaren. Denna bestämmelse skall i sin tur ses mot bakgrund av att en skattskyldig köpare normalt har åtnjutit avdrag för den ingående skatten vid förvärvet av varan och att han eller hon därför kunnat ge säljaren betalt för skatten. Genom lagändringarna kom avbetalningshandeln i redovisningshänseende att jämföras med annan handel på kredit.

I detta sammanhang bör påpekas att, i de fall en varas nettovärde exkl. mervärdeskatt understiger säljarens restfordran, avdrag får göras för skattens andel av den konstaterade förlusten oavsett om köparen haft avdragsrätt för den skatt som utgått vid förvärvet av varan eller ej.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att reglerna om redovisning av mervärdeskatt inom avbetalningshandeln numera fått en tillfredsställande utformning. Utskottet vill emellertid samtidigt framhålla att exekutiva försäljningar av skattskyldigas skattepliktiga egendom kan inrymma åtskilliga problem som går långt utöver dem som hänger samman med ett återtagande av avbetalningsgods. Mervärdeskattereglerna på detta område kan vara värda en översyn, och mervärdeskatteutredningen bör enligt utskottet uppmärksamma dessa frågor. Utskottet avstyrker därför motionen i den mån den inte är tillgodosedd.

Offentlig upphandling

Ove Eriksson och Anders Andersson (båda m) begär i motion 1595 förslag om konkurrensneutrala regler för privat och offentlig verksamhet. Motionärerna anser att privat verksamhet missgynnas med nuvarande regler på ett otillbörligt sätt.

I motion 1627 av Bengt Silfverstrand och Gunnar Nilsson i Eslöv (båda s) ställs utifrån motsatt utgångspunkt ett snarlikt yrkande som går ut på att man skall företa en skyndsam översyn av mervärdeskattereglerna vid kommunal verksamhet i egen regi på anläggningsområdet och vid utlämnande av sådant arbete på entreprenad. Motionärerna bakom den motionen anser att reglernas utformning medfört en snedvridning av konkurrensen till förfång för kommunerna.

Motionerna tyder på att skilda uppfattningar föreligger i fråga om beskattningseffekterna vid kommunernas och annan offentlig förvaltnings val mellan upphandling och skattefritt utförande av arbete i egen regi. Utskottet har tidigare avstyrkt motioner om konkurrensutjämning åtgärder i fråga om mervärdeskatten på detta område med hänsyn till att mervärdeskatteutredningen förutskickat en kartläggning av den kommunala verksamhet där skatten kan verka konkurrensnedvridande. Utskottet

förutsätter att arbetet fullföljs utan onödigt dröjsmål och avstyrker därför de nu aktuella motionerna.

I motion 2354 av Lars Ahlström och Sten Svensson (båda m) begärs också en ändring av mervärdeskattereglerna vid offentlig upphandling. Motionärerna nämner förhållandena inom tvätterisektorn och anser att privata tvätterier lidit skada till följd av nuvarande regler.

Utskottet vill hänvisa till vad som nyss sagts i fråga om en kartläggning av viss kommunal verksamhet och samtidigt erinra om de särbestämmelser som gäller för tvättjänster. Dessa innebär att mervärdesskatten för tvättjänst som tillhandahålls stat eller kommun reducerats till 60 % av den normala. Härigenom torde enligt utskottets mening neutralitet på detta område ha skapats så långt det är möjligt inom nu gällande regelsystem. Utskottet avstyrker följaktligen också motion 2354.

Ränta vid viss återbetalning av mervärdesskatt

I motion 1212 av Mariäine Karlsson (c) yrkas att räntegottgörelse skall utgå till skattskyldig vid restitution av mervärdesskatt. Med hänsyn till att en näringsidkare enligt motionären i många fall måste låna upp pengar till hög ränta om för mycket mervärdesskatt krävs ut anser hon att det är oskäligt att ingen ränta utgår vid restitution.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att mervärdesskatten är en övervälringskatt där den skattskyldige säljaren förutsätts kunna erhålla kostnadstäckning av köparen för den skatt som skall redovisas. Är köparen skattskyldig får han eller hon dessutom avdrag för den skatt som säljaren tagit ut. Det kan enligt utskottets mening därför inte anses självklart att ränta bör utgå då skatt restitueras. Utskottet vill emellertid inte bestrida att det i vissa fall kan vara befogat att lägga ränta till det restituerade beloppet. Enligt vad utskottet erfarit utreds problemet med ränteberäkning på restituerad skatt f. n. inom riksskatteverket i syfte att åstadkomma lämpliga rutiner för de fall en räntegottgörelse kan visa sig motiverad. Med hänsyn härtill torde syftet med motionen redan vara i huvudsak tillgodosett, varför utskottet avstyrker motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *flygplatsbutiker*
att riksdagen avslår motion 1984/85:377,
2. beträffande *mervärdesskatt och tull på vissa varor avsedda för kulturella ändamål*
att riksdagen avslår motion 1984/85:553,
3. beträffande *mervärdesskatten vid export av konstnärlig film*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1583,

4. beträffande *turistbroschyrer*
att riksdagen avslår motion 1984/85:575,
5. beträffande *begagnade fordon*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1203.
6. beträffande *mervärdeskatt på livsmedel*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1643 yrkande 2,
7. beträffande *mervärdeskatt vid återtagande av varor efter konkurs*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1614 yrkande 2,
8. beträffande *mervärdeskatten vid offentlig upphandling*
 - a) att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1595 och 1984/85:1627,
 - b) att riksdagen avslår motion 1984/85:2354,
9. beträffande *räntegottgörelse vid restitution av mervärdeskatt*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1212.

Stockholm den 12 mars 1985

På skatteutskottets vägnar
KNUT WACHTMEISTER

Närvarande: Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Bo Forslund (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s)*, Lars Hedfors (s), Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s), Karl-Anders Petersson (c), Erkki Tammenoksa (s) och Torgny Larsson (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

Mervärdeskatten vid offentlig upphandling (mom. 8)

Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Ewy Möller (m) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 11 med "Motionerna tyder" och slutar på s. 12 med "aktuella motionerna" bort ha följande lydelse:

Motionerna tyder på att skilda uppfattningar föreligger i fråga om beskattningseffekterna vid kommunernas och annan offentlig förvaltnings val mellan upphandling och skattefritt utförande av arbete i egen regi. Utskottet har tidigare gett uttryck åt uppfattningen att man inom mervärdebeskattningen bör eftersträva största möjliga konkurrensneutralitet mellan den offentliga sektorn och det enskilda näringslivet. Samtidigt har utskottet under en följd av år avstyrkt motionsyrkanden om konkurrensutjämning åtgärder på detta område med hänvisning till att mervärdeskatteutredningen skall ta upp frågan. Med hänsyn härtill och till frågans höga angelägenhets-

grad finner utskottet det anmärkningsvärt att så ännu inte skett. Enligt utskottets mening bör därför riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att utredningsarbetet bör fullföljas skyndsamt. Med det sagda tillstyrker utskottet motion 1595, varigenom även motion 1627 får anses tillgodosedd.

dels att utskottet under mom. 8 a bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1595 och med anledning av motion 1984/85:1627 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Flygplatsbutiker (mom. 1)

Stig Josefson och Karl-Anders Petersson (båda c) anför:

Enligt vår mening är förbudet mot skattefri försäljning på flygplatser inte sakligt motiverat, och vi beklagar att förhandlingarna med övriga nordiska länder inte resulterat i några lättnader i förbudet. Det är viktigt att regeringen inte låter frågan falla utan tar upp den på nytt på det nordiska planet i lämpligt sammanhang.

2. Mervärdeskatt på livsmedel (mom. 6)

Stig Josefson och Karl-Anders Petersson (båda c) anför:

De starkt stigande internationella och inhemska livsmedelspriserna är enligt vår mening ägnade att inge oro. Vi anser dock att detta problem inte bör angripas genom ett slopande eller en sänkning av mervärdeskatten på mat utan genom att en del av inkomsterna av mervärdeskatten används för att genom s. k. livsmedelssubventioner ta bort den fördyrande inverkan mervärdeskatten har på livsmedel. En sådan åtgärd är effektivare när det gäller att förbättra barnfamiljernas och låginkomsttagarnas ekonomiska situation än en differentiering av mervärdeskatten. Livsmedelssubventionerna medför inte heller några administrativa problem för företagen och är därmed också att föredra från näringslivssynpunkt. Mervärdeskatten bör således vara densamma på livsmedel som på andra skattepliktiga varor men vi vänder oss mot tanken att avveckla eller minska livsmedelssubventionerna.